

WIRUS BRODAWCZAKA LUDZKIEGO

Human Papilloma Virus (HPV), czyli wirus brodawczaka ludzkiego to jeden z najbardziej rozpowszechnionych wirusów. Zwykle atakuje miejscowo, a za cel obiera sobie skórę (przykładem mogą być pojawiające się na dłoniach kurzajki) albo błony śluzowe, również okolic intymnych. Istnieje ponad 100 typów wirusa, większość jest nieszkodliwa, jednak około 30 typów wirusa HPV odpowiada za infekcje narządów moczowo-płciowych.. Najgroźniejsze są dwa typy, oznaczone numerami 16 i 18. To one są najbardziej skłonne do przekształcania zainfekowanych komórek w komórki nowotworowe (odpowiadają za ok. 70% przypadków raka szyjki macicy). Większość wirusów brodawczaka jest relatywnie nieszkodliwa, a zakażenie przebiega bezobjawowo i ustępuje samoistnie.

Na całym świecie około 630 milionów ludzi jest zakażonych wirusem HPV. W pewnym momencie swojego życia około połowa aktywnych seksualnie kobiet i mężczyzn zostaje zakażona wirusem HPV. Statystycznie istotna większość kobiet, zostaje zakażona przed ukończeniem 50 roku życia. Zakażenie wirusem HPV najbardziej rozpowszechnione jest wśród młodych osób dorosłych w wieku 18-28 lat. Większość zakażeń wirusem HPV przebiega bezobjawowo, a do transmisji wirusa (przeniesienia wirusa) może dojść nawet, gdy brak objawów zakażenia (brodawki lub inne widoczne zmiany). Większość zakażeń wirusami HPV ustępuje samoistnie w ciągu roku do dwóch lat dzięki naturalnej odpowiedzi immunologicznej organizmu. Zakażenie wirusami "wysokiego ryzyka", wśród których najgroźniejsze są typy HPV 16, 18, 31 i 45, jeśli przetrwają, mogą prowadzić do rozwoju raka szyjki macicy lub innych nowotworów narządów moczowo-płciowych. Wirusy HPV "niskiego ryzyka" powodują powstawanie brodawek – mięsistych zmian rozrostowych bez cech nowotworzenia – w okolicy narządów moczowo-płciowych. Wirusy HPV typ 6 i 11 są odpowiedzialne za około 90% przypadków brodawek narządów moczowo-płciowych. W rzadkich przypadkach przeniesienie zakażenia wirusami HPV (typy 6 i 11) z matek na noworodki może powodować rozwój zespołu „RRP” – nawracającej brodawczakowości układu oddechowego – choroby, w której przebiegu pojawiają się łagodne zmiany w obrębie układu oddechowego powodujące chrypkę oraz, w niektórych sytuacjach, utrudniają oddychanie. Zarówno wirusy HPV wysokiego i niskiego ryzyka mogą powodować nieprawidłowe wyniki badania cytologicznego.

W większości przypadków zakażenie wirusami HPV ustępuje samoistnie, ale w przypadkach zakażeń wirusami HPV wysokiego ryzyka może dojść do rozwoju raka szyjki macicy. Zmiany w obrębie szyjki macicy powstałe z nieprawidłowych komórek na skutek zakażenia wirusem HPV są opisywane jako śródnaślankowa zmiana nowotworowa (CIN). W zależności od typu wirusa HPV przebieg zakażenia prowadzący do rozwoju raka szyjki macicy może być różny. Zakażenia typami wirusa HPV niskiego ryzyka (HPV 6 lub 11) obciążone są znikomym ryzykiem progresji zmian, ale mogą przejść w etap tzw. przetrwałego zakażenia. Reasumując, większość zakażeń wirusami HPV ustępuje samoistnie w ciągu 24 miesięcy. Zakażenia typami wirusa HPV wysokiego ryzyka (typy HPV 16 i 18) są często powiązane z CIN 2 - zmianami bardziej zaawansowanymi. Pomimo, że stany przedrakowe CIN spowodowane przez wirusy HPV mogą ustąpić bez potrzeby leczenia, to prawdopodobieństwo progresji nowotworowej jest tym wyższe im zmiany te są większe (CIN 2/3).

W wypadku nowotworu szyjki macicy badania profilaktyczne są bardzo ważne, bo przez długi czas nie daje on żadnych objawów. Kobieta, która nie wykonuje regularnie cytologii, a jest zarażona wirusem HPV, zwykle nie zdaje sobie z tego sprawy. Od momentu zakażenia do rozwoju wczesnej postaci raka, tzw. raka przedinwazyjnego, który jest całkowicie uleczalny, mija około 8 lat, więc teoretycznie jest dużo czasu na jego rozpoznanie i wyleczenie. Jednak tylko teoretycznie, bo z powodu zaniedbań badań kontrolnych w Polsce 60% raków szyjki macicy rozpoznaje się w drugim i trzecim stopniu zaawansowania, kiedy leczenie jest mniej skuteczne. Kobiety zgłaszają się do lekarza wtedy, gdy dolegliwości stają się coraz bardziej uciążliwe i niepokojące: mają silne bóle w podbrzuszu, odczuwają ból podczas stosunku, często połączony z późniejszym krwawieniem, mają przewlekłe stany zapalne i obfite upławy

W chwili obecnej nie ma na rynku leków anty-wirusowych do leczenia zakażenia wirusami HPV. Jest wiele sposobów leczenia objawowego zmian powodowanych przez wirusy HPV –

brodawek narządów moczowo-płciowych, zmian przedrakowych i raka szyjki macicy. Ryzyko zakażenia wirusami HPV można ograniczyć, zarówno dla mężczyzn jak i dla kobiet, poprzez ograniczenie liczby partnerów seksualnych. Niestety uważa się, że stosowanie prezerwatywy nie chroni przed transmisją wirusa brodawczaka. Należy pamiętać o tym, że zakażenie wirusami HPV często przebiega bezobjawowo, tak więc nie można w sposób całkowicie pewny stwierdzić czy dana osoba jest zdrowa. Jediną, efektywną w 100% metodą uniknięcia zakażenia wirusem HPV jest unikanie kontaktów seksualnych z osobami zakażonymi. Kobiety powinny prosić swoich lekarzy o regularne wykonywanie cytologii, a następnie rozmawiać o wynikach tych badań. Klasyczna cytologia wg skali Papanicolau wykazuje jedynie nieprawidłowości w obrębie szyjki macicy, ale nie wykazuje obecności wirusa HPV. Na to pozwala tzw. test wg Bethesda, nowoczesne i dokładniejsze badanie cytologiczne, koszt 20-30 zł. Gdyby okazało się, że masz wirusa HPV, powinnaś sprawdzić, czy nie jest to typ 16 lub 18. Stopień zagrożenia rakiem może ustalić jedynie analiza DNA wirusa. Jego koszt wynosi około 200 -300 zł. Więcej informacji można znaleźć na stronie www.hpv.pl

Jarosław Jacek Maj
lekarz ginekolog-położnik
www.jaroslawmaj.ginweb.pl